

ΔΙΑΘΗΚΗ ΑΒΡΑΑΜ

(Νεοελληνική απόδοσις τῆς Διαθήκης τοῦ Ἀβραάμ ὑπὸ τὸν τίτλον
᾿Λόγος κατανυκτικός καὶ θαυμάσιος τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Ἀ-
βραάμ, λεγόμενον ἰδιοθέσιον᾽ κατὰ ἀνέκδοτον χειρόγραφον τοῦ
᾿Ιστορικοῦ Ἀρχαίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σπάρτης).

Υ Π Ο

ΣΑΒΒΑ ΧΡ. ΑΓΟΥΡΙΔΗ

Καθηγητῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἡ Διαθήκη Ἀβραάμ εἶναι ἐκ τῶν ὀλιγώτερον γνωστῶν Ἀποκρύφων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀπουσιάζει καὶ ἐκ τῶν δύο μεγάλων ἐκδόσεων τῶν Ἀποκρύφων καὶ Ψευδεπιγράφων τῆς Π.Δ., ἐκ τῆς ἀγγλικῆς τοῦ Charles καὶ ἐκ τῆς γερμανικῆς τοῦ Kautsch. Οὐδὲν ἢ ἐλάχιστα περὶ τοῦ κειμένου τούτου διαλαμβάνουν αἱ παλαιότεραι ἐργασίαι περὶ τῆς μεσοδιαθηκικῆς ἀποκαλυπτικῆς ἢ ἄλλης ἀποκρύφου φιλολογίας. Ὁ R. Pfeiffer π.χ. εἰς τὸ ἔργον του *History of New Testament Times with an Introduction to the Apocrypha*, Harper, 1949, δὲν ἀναφέρει καὶ τὴν Διαθήκη Ἀβραάμ. Τὸ ἀντίθετον παρατηρεῖται εἰς τὰς πλέον προσφάτους ἐργασίας. Βλ. π.χ. B. J. Bamberger, *Testament of Abraham*, ἐν *Interpreters Dictionary of the Bible*, Abingdon, 1962· D. S. Russell, *The Method and Message of Jewish Apocalyptic*, SCM Press, 1964, σελ. 60-61, μετὰ πολλῶν ἀναφορῶν εἰς τὸ κείμενον τοῦτο ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους· Alber-Marie Denis, *Introduction aux Pseudepigraphes Grecs d'Ancien Testament*, E. J. Brill, 1970, σελ. 31-39. Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου ἔργου προέρχονται πολλὰ καὶ ἐκ τῶν καταχωρουμένων ἐν τῇ συντόμῳ ταύτῃ εἰσαγωγῇ πληροφοριῶν.

Ἡ Διαθήκη Ἀβραάμ δέον σαφῶς νὰ διακριθῇ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἀβραάμ, ἥ ὁποία, κατὰ τὸν Russell, προέρχεται ἐκ τῆς πεντηκονταετίας μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ (70 π.Χ.), χαρακτηρίζεται ὡς ἰουδαϊκὸν ἀποκαλυπτικὸν ἔργον μετὰ χριστιανικῶν προσθηκῶν, κεντρικὸν δὲ θέμα ἔχει ἀκρόασιν τινα ἐν ὁράματι τοῦ Ἀβραάμ παρὰ τῷ Θεῷ, καθ' ἣν ὁ Πατριάρχης ἀκούει τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς πτώσεως, περὶ τῆς ἐκπτώσεως τοῦ σπέρματός του εἰς τὴν εἰδωλογατρίαν, καὶ περὶ τῆς ἐν τέλει, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 12 ὥρῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐρχομένης Κρίσεως.

Ἡ Διαθήκη ἡ τὸ Ἰδιοθέσιον Ἀβραάμ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν φιλολογίαν

τῶν Διαθηκῶν (ὡς π.χ. αἱ Διαθῆκαι τῶν XII Πατριαρχῶν), ἀφοῦ τὸ κύριον θέμα της εἶναι ὁ θάνατος τοῦ 'Αβραάμ. Τὸ ἐλληνικὸν κείμενον σώζεται εἰς δύο ἀναθεωρήσεις, τὴν μακροτέραν (Α) ἐν 24 χειρογράφοις χρονολογουμένοις ἀπὸ τοῦ 13ου (;) αἰῶνος κ.ἐξ., καὶ τὴν βραχυτέραν ἐν μικρῷ ἀριθμῷ χειρογράφων χρονολογουμένων ἀπὸ τοῦ 11)12ου αἰῶνος κ.ἐξ. (Πλειόνα περὶ τούτων βλ. ἐν Albert-Marie Denis, *μνημ. ἔργ.*, σελ. 32-33). Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου τῆς Διαθήκης 'Αβραάμ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ M. R. James (*The Testament of Abraham, the Greek text, now first edited with an Introduction and Notes, with an Appendix containing extracts from the Arabic version of the Testaments of Abraham, Isaac and Jacob, by W. E. Barnes, Texts and Studies, II, 2, Cambridge, 1892, pp. 166*). Ἀγγλικὴν μετάφρασιν τοῦ ἔργου ἐξέδωκεν ὁ G. H. Box (*The Testament of Abraham, ἐν Transl. Early Documents, I, (II), London, 1927, pp. (XXXII) 92*).

Ὑπάρχουν διάφοροι μεταφράσεις τῆς Δ.Α.: ρουμανική, σλαβική, κοπτική, αἰθιοπική, ἀραβική. Τὸ δημοσιευόμενον ἐνταῦθα κείμενον ἀποτελεῖ νεοελληνικὴν ἐλευθέραν ἀπόδοσιν τῆς μακροτέρας μορφῆς τοῦ ἔργου. Περιέχεται εἰς μονόστηλον μικρὸν (γεγραμμένη ἐπιφάνεια 0,198-0,145) χάρτινον κώδικα τοῦ 'Ιστορικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σπάρτης, ἐκ τοῦ 15)16ου αἰῶνος, περιέχοντα ἐπίσης Βίον τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ (Βλ. Δελτίον Βιβλικῶν Μελετῶν, τευχ. 2, 1971, σελ. 130 ἐξ.) καὶ Βίον Ἀλεξίου ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.

Ὁ μῦθος τοῦ ἔργου θὰ ἡδύνατο δι' ὀλίγων λέξεων νὰ ἀποδοθῇ ὡς ἐξῆς. Ὁ 'Αβραάμ ἀρνεῖται νὰ ἀποδεχθῇ τὸν θάνατον, παρὰ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ὁ ὁποῖος τὸν ἐπεσκέφθη πρὸς τοῦτο καὶ ἔτυχε τῆς λαμπρᾶς ἀβραμιαίας φιλοξενίας. Αἱ ἐπίμονοι ἀρνήσεις τοῦ Πατριάρχου νὰ ἀποθάνῃ δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν βραχυτέραν ἔκδοσιν. Ἀκολουθεῖ ταξείδιον τοῦ 'Αβραάμ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἐξ ὧν οὗτος ἔχει ὄρασιν τῆς γῆς μὲ τὰ ἐγκλήματά της, ὄρασιν τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς τριπλῆς κρίσεως τῶν ψυχῶν. Τὸ τμήμα τοῦτο ἐνθυμίζει τὸ βιβλίον τοῦ Ἐνώχ (κεφ. 17-36). Τὸν θάνατον τοῦ 'Αβραάμ ἐπιτυγχάνει διὰ τεχνάσματος ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου, τοῦ ὁποῖου ὁ 'Αβραάμ τελικῶς ἀσπάζεται τὴν χεῖρα. Καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν βραχυτέραν ἔκδοσιν. Ἡ ψυχὴ τοῦ Πατριάρχου φέρεται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἐνῶ τὸ σῶμα του ἐνταφιάζεται. Καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον δὲν φαίνεται καθαρὰ εἰς τὴν βραχυτέραν ἔκδοσιν.

Ἐξ ἐπόψεως τῆς προθέσεως τοῦ συγγραφέως τοῦ παραδόξου τούτου κειμένου, ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Bamberger (ἐνθ' ἄνωτ.) ὅτι αὕτη ἔγκειται εἰς τὴν ἀφήγησιν μιᾶς συγκινητικῆς ἱστορίας καὶ ὅχι εἰς τὴν ὑποστήριξιν οἰασθῆποτε θεολογικῆς θέσεως. Ὡς πρὸς τὴν ἐσχατολογίαν εἰδικώτερον, οὐδὲν σημειοῦται περὶ ἐλεύσεως τῆς μεσσιανικῆς βασιλείας· πρέπει νὰ μαντεύσωμεν

ταύτην ἀπὸ τὰ γραφόμενα περὶ τῆς τελικῆς Κρίσεως ὑπὸ τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. Κατὰ τὴν εὐστοχον παρατήρησιν τοῦ Russell (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 61), ἡ Διαθήκη Ἀβραάμ ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τῆς ἰουδαϊκῆς ἀποκαλυπτικῆς, ὠρισμένα ὅμως χαρακτηριστικὰ τοῦ ἔργου διακρίνουν τοῦτο τῆς ἀποκαλυπτικῆς σαφῶς. Δὲν ὑπάρχει τὸ αἶσθημα ἐπικειμένης τινὸς Κρίσεως, τὸ δὲ κύριον ἐνδιαφέρον εὔρηται εἰς τὸν μελλοντικὸν προορισμὸν τῶν ἀτομικῶν ψυχῶν.

Ἡδὴ ὁ M. R. James ἐχαρακτήρισε τὸ κείμενον ἐξ ἐπόψεως προελεύσεως ὡς ἰουδαιοχριστιανικόν. Ὑπεστηρίχθη ἐπίσης ἡ ἐξάρτησις αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀποκαλύψεως Πέτρου καὶ ἐκ τῆς Ἀποκαλύψεως Παύλου, ὁπότε πρέπει νὰ κατὰγεται ἐκ τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος. Ἄλλοι ὅμως ἐρευνῶνται ὡς ὁ Kohler (*Jewish Quarterly Review*, τόμ. VII, 1895, σελ. 581 ἐξ.), ὁ Ginzberg (*Jewish Encyclopedia*, τόμ. I, 1901, σελ. 93 ἐξ.), ὁ Box (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. XV ἐξ.), ὑποστηρίζουν ὅτι τὸ ἔργον εἶναι ἰουδαϊκόν, ἐκ τοῦ 1ου αἰῶνος, μετὰ μεταγενεστέρων χριστιανικῶν προσθηκῶν. Ὑπεστηρίχθη μάλιστα ὅτι ἔχει μεταφρασθῇ εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐξ ἐνὸς ἐβραϊκοῦ ἢ ἀραμαϊκοῦ πρωτοτύπου. Ὁ A. Denis μένει μᾶλλον ἀναποφάσιτος, δεχόμενος ὅτι τὰ ποικίλα στοιχεῖα τοῦ ἔργου ἠνώθησαν εἰς ἓν σύνολον ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ ἐνὸς ἰουδαιοχριστιανοῦ τοῦ 2ου αἰῶνος, ἢ μᾶλλον ὑπὸ ἐνὸς Ἰουδαίου, ἂν δεχθῇ τις ὡς μεταγενεστέρας χριστιανικὰς προσθήκας τὰ ἐκ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Πέτρου δάνεια. Ἐν τούτοις, δι' ὠρισμένους ἐρευνητὰς —προσθέτει ὁ Denis— τὰ χριστιανικὰ στοιχεῖα εἶναι τόσον σημαντικὰ, ὥστε ὅλον τὸ ἔργον νὰ φαίνεται χριστιανικόν καὶ μάλιστα μεσαιωνικόν, ὅσον μεγάλα καὶ ἂν εἶναι τὰ προβλήματα ποὺ ἐγείρει μία τοιαύτη ὑπόθεσις, ὅπως π.χ. ἡ ἀπουσία τοῦ Μεσίου.

Διὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην τὸ Ἰδιοθέσιον Ἀβραάμ παρουσιάζει πρὸς τοῖς ἄλλοις ἰδιαίτερον γλωσσικὸν ἐνδιαφέρον. Ἡ γλῶσσα αὐτοῦ τοῦ κειμένου ἐμφανίζει χαρακτηριστικὴν ὁμαλότητα, ἀγνοοῦσαν τὰς γλωσσικὰς ἀκρότητας εἴτε τοῦ 16ου αἰῶνος εἴτε τὰς μεταγενεστέρας.

Ἡ διαίρεσις εἰς κεφάλαια ἐγένετο κατὰ τρόπον ὥστε νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν σαφῆς ἡ ἀνταπόκρισις τοῦ νεοελληνικοῦ κειμένου πρὸς τὸ ἀρχικὸν ἐλληνικὸν τῆς ἐκδόσεως τοῦ James. Ἐπίσης ὅσον ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον, ἐκάμαμεν διορθώσεις εἰς τὴν στίξιν.

Εἰς τὸν Μητροπολίτην Σπάρτης κύριον Ἱερόθεον ἐκφράζονται εὐχαριστίαι διὰ τὰς παρασχεθείσας διευκολύνσεις πρὸς μελέτην καὶ φωτογράφησιν ὠρισμένων κωδίκων τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ περιέχων τὸ Ἰδιοθέσιον.

Λόγος κατανυκτικὸς καὶ θαυμάσιος τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Ἀβραάμ, λεγόμενον Ἰδιοθέσιον!

Εὐλόγησον Πάτερ,

Ι. Ἐζήσῃς δέ, ὡς λέγουσιν, ὁ δίκαιος Ἀβραάμ, εὐλογημένοι χριστιανοί, εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, ἐκατὸν ἐβδομήκοντα χρόνους, μετὰ δυνάμεως καὶ μεγαλοψυχίας καὶ δικαιοσύνης. Ἦτον δὲ δίκαιος καὶ ἐνάρετος ἐκ πίστεως· ἀλλὰ τὸ περισσότερον εἶχεν τὴν φιλοξενίαν ἐκ φύσεως καὶ ἀπὸ καλῆς προαιρέσεως. Ἐκαμε δὲ ὁ δίκαιος οὗτος ἕνα ὁσπῆτιον εἰς ἕνα σταυροδρόμιον διὰ νὰ ἀποδέχεται τοὺς ξένους· καὶ ὅσοι ἀπερνοῦσαν ἀπ' ἐκεῖ, μικροὺς τε καὶ μεγάλους, ὅλους τοὺς ἐδέχετον· ὁ δὲ τόπος ὅπου ἔκτισε τὸ ξενοδοχεῖον ὀνομάζετον, Ἰδρυὶ Μαμβρῆ, ἡγουν κρύα βρύσις. Ὅμως, ὡς εἶπαμεν, ἐδέχετον πᾶσα γενεὰς ἄνθρωπον ὁ ἅγιος καὶ δίκαιος Ἀβραάμ. Λοιπὸν, ἔφθασεν ὁ καιρὸς, εὐλογημένοι χριστιανοί, νὰ ἀποθάνῃ καὶ αὐτός, νὰ πῇ τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἔστειλεν ὁ Θεὸς τὸν ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ καὶ εἶπεν του· ὕπαγε εἰς τὸν φίλον μου τὸν Ἀβραάμ νὰ τοῦ εἰπέῃς πῶς μέλλει νὰ ἀποθάνῃ καὶ αὐτός ὡς ἄνθρωπος, διότι ἐπλησίασεν ὁ καιρὸς τοῦ θανάτου του καὶ ἃς εἶναι ἐτοιμασμένος, ὅτι ἐγὼ τὸν εὐλόγησα νὰ πληθύνῃ τὸ ὁσπῆτι του ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡς ἂν τὴν ἄμμον ὅπου εἶναι εἰς τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης· καὶ τὰ πράγματά του νὰ πληθαίνουν, νὰ γένῃ ὑπέρπλουτος καὶ φιλόξενος εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν· ὅμως ὕπαγε τώρα καὶ πληροφορήσέ τον περὶ τοῦ θανάτου του, πῶς μέλλει νὰ ἀποθάνῃ, νὰ εὔγῃ ἀπὸ τὸν ψεύτικο κόσμον, νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν αὐθέντην του τὸν καθολικὸν καὶ ἀγαθὸν Θεόν.

ΙΙ. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος Μιχαὴλ, εὐγῆκεν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν κάτω εἰς τὴν κρύαν βρύσιν, εἰς τὸ ὁσπῆτι τοῦ Ἀβραάμ, καὶ δὲν τὸν ἤυρεν· λοιπὸν ἐπῆγεν εἰς τὸ χωράφι του καὶ τὸν ἤυρεν, ὅπου ἔκαμνεν τὸ ζευγάρι μὲ δώδεκα παιδιὰ· καὶ παρευθὺς ἔσωσεν ὁ ἄγγελος Κυρίου. Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἐθεώρει τὸν ἀρχιστράτηγον ὅπου ἤρχετον ἀπὸ μακρόθεν, ἀπὸ τὴν χώραν, καὶ ἐφάνην του πῶς εἶναι κανένας στρατιώτης καὶ ἔρχεται· καὶ ὥσάν ἔφθασεν σιμᾷ ὑπῆγεν ὁ Ἀβραάμ καὶ τὸν προϋπάντησεν, καὶ ἐπροσκύνησέν τον ἕως ἐδάφους γῆς, καθὼς εἶχε συνήθειαν, καὶ ἐφιλόξενα τοὺς εἰσερχομένους εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος ἐχαιρέτησεν αὐτόν καὶ λέγει του· χαίροις, τίμιε γέρων, δίκαιε τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι, πάτερ διαλεκτότατε καὶ φίλε γνήσιε τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως, Θεοῦ ἡμῶν. Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπε· χαίροις καὶ ἐσὺ τιμιώτατε ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὠραιότατε· καλῶς ἦλθες νέε· παρακαλῶ σε εἰπέ μου πόθεν ἔρχεσαι καὶ ποῦ ὑπάγεις· καὶ ἀπὸ ποῖον τόπον εἶσαι ὅπου ἔχεις τοιοῦτον κάλλος εὐμορφον. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος εἶπεν· ἐγώ, δίκαιε γέρωντα, ἔρχομαι ἀπὸ μεγάλην πόλιν καὶ ἀπὸ μεγάλον βασι-

λέα εἶμαι ἀπεσταλμένος, καὶ ὑπάγω εἰς τὸ σπίτι τοῦ Ἀβραάμ. Τότε, ὡς ἤκουσεν ὁ Ἀβραάμ, εἶπεν· ἔλα νὰ ὑπᾶμεν εἰς τὸ ὁσπήτι μου νὰ μείνης, καὶ τὸ πουργὸν ὑπάγε ὅπου βούλεσαι νὰ ὑπάγῃς. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος τοιγαροῦν δὲν τὸν ἐγνώρισεν, ἀλλὰ τὸ ἔκαμε τάχα ὡς ἄνθρωπος καὶ λέγει του· ἄς ὑπάγωμεν ἐπειδὴ ὀρίζεις. Ὅμως ἄφησεν ὁ Ἀβραάμ τὸ ζευγάρι, διὰ νὰ ὑπάγῃ ἀντάμα μὲ τὸν ἄγγελον ἕως εἰς τὴν χώραν, πλησίον ὅπου ἔκαμνε τὸ ζευγάρι. Καὶ λέγει τοῦ παιδίου του ὁ Ἀβραάμ· πάγαινε εἰς τὴν ἀγέλην τῶν ἀλόγων καὶ φέρε δύο ἄλογα καλὰ καὶ στρῶσε τα νὰ βαδίσωμεν, ἦγουν νὰ ὑπᾶμεν ἀντάμα μὲ τοῦτον τὸν νέον. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος εἶπεν· μή, τίμιε γέρωντα, μὴν ἐτοιμάσῃς ἄλογα, διότι ἐγὼ ποτέ μου εἰς τετράποδον δὲν ἐκάθισα· μόνον ἄς ὑπᾶμεν συνομιλῶντες καὶ μετεωρίζόμενοι, περιπατοῦντες ἕως τὸ ὁσπήτι σου. Καὶ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· μετὰ χαρᾶς ἄς γένῃ ὁ λόγος σου, καὶ ἄς ὑπάγωμεν.

III. Καὶ οὕτως εὐγῆκαν ἀπὸ τὴν χώραν ἐκείνην ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ ἄγγελος καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸ κάστρον. Καὶ εἰς τὸν δρόμον, σιμᾷ εἰς τὸ κάστρον, ἦτον ἓνα κυπαρίσσι, καὶ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἐσύντυχε τὸ κυπαρίσσι ἐκεῖνο καὶ εἶπεν· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος ὁ προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὅπου ἡγάπησεν. Ἐνόμισε δὲ ὁ Ἀβραάμ πῶς δὲν ἤκουσεν ὁ ἄγγελος τὴν φωνὴν τοῦ δένδρου· καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸ ὁσπήτι καὶ ἐκάθισαν ἔξω εἰς τὴν αὐλήν. Ὁ δὲ Ἰσαὰκ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὡσὰν εἶδε τὸν ἄγγελον ὑπῆγε καὶ εἶπε τῆς μάνας του· γιὰ εὐγα ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλήν, ὦ μήτερ μου, νὰ ἰδῇς ἓναν νέον εὐμορφον κατὰ πολλὰ, ὅπου κάθεται μετὰ τοῦ πατρός μου· ἄραγε τίνος βασιλέως υἱὸς θέλει εἰστέ;

Εὐγῆκεν ἡ μητέρα του εἰς τὴν πόρταν καὶ ὡς τὸν εἶδεν εἶπε· δὲν φαίνεται, υἱέ μου, αὐτός, διὰ υἱὸς βασιλέως, ἀλλὰ φαίνεται ὡσὰν ἄγγελος κυρίου ὡραιότατος. Λέγει ὁ Ἰσαὰκ πρὸς αὐτήν· ὑπάγω, μητέρα μου, νὰ τὸν προσκυνήσω, μήπως μὲ εὐχρηθεῖ. Λέγει του ἡ μητέρα του· ὕπαγε, υἱέ μου. Τότε ὑπῆγε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν ἀρχιστράτηγον, ἕως ἐδάφους γῆς, καὶ ἐφίλησε τοὺς πόδας του. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος Μιχαὴλ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν· ὁ Θεὸς νὰ σοῦ χαρίσῃ, τέκνον τοῦ πατρός σου τοῦ Ἀβραάμ, ὅτι εἶσαι εὐλογημένος ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ εἶσαι γεννημένος καὶ ἐξ ἐπαγγελίας. Τότε ὁ Ἀβραάμ εἶπε πρὸς Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ· τέκνον μου, φέρε νερὸν καὶ λεκάνην νὰ νίψωμεν τοὺς πόδας τοῦ νέου τούτου, ὅπου ἦλθεν ἀπὸ μακρόθεν εἰς ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰσαὰκ ἔδραμε καὶ ἔφερε νερὸν καὶ λεκάνην, καὶ ἔνιψε τοὺς πόδας τοῦ ἀρχαγγέλου. Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἔκλαιεν καὶ ἔτρεχαν τὰ ὀμμάτιά του ὡσὰν βρῦση, ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχαγγέλου. Θεωρῶντας δὲ ὁ Ἰσαὰκ, πῶς κλαίει ὁ πατέρας του, ἔκλαυσε καὶ αὐτός. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος, ὡς εἶδε τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰσαὰκ πῶς κλαίουσαν, ἐλυπήθηκε τοὺς καὶ ἔκλαυσε καὶ αὐτός, καὶ ἐκεῖ ὅπου ἔκλαυσεν ὁ ἀρχαγγέλος ἔσταξαν δύο σταλαματίαις δάκρυα μέσα εἰς τὴν λεκάνην, καὶ παρ-ευθὺς ἔγιναν λίθοι πολύτιμοι. Θεωρῶντας δὲ ὁ Ἀβραάμ τὸ μυστήριον τοῦτο ἐθαύμασεν, καὶ τὸ εἶχε κρυμμένον μέσα εἰς τὴν καρδίαν του.

IV. Τότε εἶπεν ὁ Ἀβραάμ πρὸς Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν του· ἀπελθε, υἱέ μου ἡγαπημένε, καὶ στρῶσε καὶ καλλώπισε δύο κρεββάτια· ἓνα διὰ τὸν ξένον καὶ ἄλλο διὰ τοῦ λόγου μου· καὶ κάλεσε ἀπὸ τοὺς ἡγαπημένους μου φίλους καὶ γειτόνους· καὶ στρῶσε σεντόνια πορφυρά, καὶ ἐτοίμασε θρόνους βασιλικούς, καὶ εὐτρέπισε τράπεζαν καὶ φαγητὰ ἀπὸ πάσης γενεᾶς· καὶ ἔναψε λύχνους ἑπτὰ, καὶ ἐτοίμασε καλὰ καὶ εὐμορφα, υἱέ μου· καὶ θυμίασε καὶ εὐμορφα θυμιάματα καὶ εὐωδίας· καὶ διάβασε εὐχὴν ἑνδοξον· διὰ νὰ εὐφρανθοῦμεν ὅτι ὁ ἄρχων εἶναι βασιλικός, καὶ τὸ βλέμμα του εἶναι ἀπὸ πᾶσα ἄνθρωπον εὐμορφότερον· καὶ βασιλέως υἱὸς ὁμοιάζει ἀπὸ τὸ ἦθος του· ὅτι τὸ δένδρον ἐκ τοῦ καρποῦ γνωσθήσεται. Ἡ δὲ Σάρρα μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἡτοίμασαν τὴν τράπεζαν καλὰ. Τότε ἐπῆρεν ὁ Ἀβραάμ τὸν ἄγγελον καὶ ἦλθεν καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν· καὶ ἐγέμισεν ἡ τράπεζα φίλους καὶ ἄρχοντες, πολὺς κόσμος, καὶ φαγητὰ διάφορα εὐωδέστατα καὶ θαυμάσια πολλῶν γενεῶν*. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος εὐγῆκεν ἔξω τάχα περὶ γαστρὸς χρεῖαν· καὶ ὡς ἐν ροπῇ ὀφθαλμοῦ, ἤγουν ὅσον νὰ ἀνοίξῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ ὀμμάτιά του καὶ νὰ τὰ σφαλῇ, ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ ἐστάθεν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ εἶπεν· δέσποτα Θεέ καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ἐγὼ δὲν δύνομαι νὰ ἀναφέρω τοῦ φίλου σου τοῦ Ἀβραάμ τὸν θάνατόν του, ὅτι δὲν εἶναι εἰς ὅλον τὸν κόσμον φιλόξενον, ἐλεήμονα, ἀληθινόν, θεοσεβῆ, ἀμπεχόμενον ἀπὸ παντὸς κακοῦ, καὶ δὲν δύνομαι νὰ τοῦ ἀναφέρω τοιοῦτον μαντᾶτον εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν· ὑπάγε, ἀρχιστράτηγε, εἰς τὸν φίλον μου τὸν Ἀβραάμ, καὶ εἰπέ του ὅσα τοῦ ἀρέσκουν καὶ ἄς εἴσαι μετ' αὐτόν· καὶ ἐγὼ θέλω στείλει πνεῦμα εἰς τὸν ὕπνον τοῦ υἱοῦ του Ἰσαὰκ, καὶ θέλω τοῦ δώσει νὰ ἰδῇ ὄνειρον περὶ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐσὺ θέλεις τὸ ἐξηγήσει καὶ ἐγνωρίσει τὸν θάνατόν του. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος εἶπεν· ποτὲ τὰ οὐράνια τάγματα, Κύριέ μου, οὔτε τρώγουν οὔτε πίνουν καὶ αὐτὸς ἔκαμε τόσον ἔξοδον, τράπεζαν μεγάλην καὶ θαυμαστήν· καὶ ἐγέμισεν ἡ τράπεζα φίλους καὶ ἄρχοντες, καὶ ἐγὼ πῶς νὰ κάμω; Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν· ὑπάγε, ἀρχιστράτηγε, καὶ περὶ τούτου μὴν σὲ μέλει, ὅτι ἐγὼ θέλω σοῦ στείλει πνεῦμα παμφάγον, εἴτι παίρνεις εἰς τὰ χέρια σου νὰ ἀναλήφουνται ἀπὸ τοῦ στόματός σου, καὶ τὰ ὅσα παίρνεις εἰς τὰ χέρια σου νὰ χάνονται· καὶ ἐσὺ συνευφραίνου μετ' αὐτόν** εἰς ὅλα τὰ τῆς τραπέζης· μόνον τὸ ὄνειρον νὰ ἐξηγήσῃς διὰ νὰ καταλάβῃ ὁ Ἀβραάμ τὸ θάνατόν του, νὰ κάμῃ διαθήκην εἰς τὸ ὁσπῆτι του, ἤγουν εἰς τὴν γυναικᾶ του καὶ εἰς τὰ παιδιὰ του.

V-VII. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος Μιχαήλ, ὡς ἐν ροπῇ ὀφθαλμοῦ, πάλιν ἐκατέβη εἰς τὴν γῆν, εἰς τὸ ὁσπῆτι τοῦ Ἀβραάμ καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁ δὲ Ἰσαὰκ τοὺς ὑπηρέταν, καὶ ὡσάν ἐδείπνισαν ἔκαμαν εὐχαριστίαν,

* δηλωτικὸν μεταφράσεως, ἀντὶ «γενῶν».

** τὸ ὀρθὸν «μετ' αὐτῶν».

κατὰ τὴν συνήθειαν, ὁμοίως καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος· καὶ ἔπεσαν νὰ ἀναπαυθοῦν εἰς τὸ κρεβάτιόν τους ὁ κάθε ἓνας. Ὁ δὲ Ἰσαὰκ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του· ἀγάπησα, πατέρα μου, τούτην τὴν νύκτα, νὰ κοιμηθῶ μετὰ σένα, νὰ ἀκούω τὰ λόγια τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπεν· οὐχὶ τέκνον μου, ἀλλὰ ὕπαγε εἰς τὸ κρεβάτι σου νὰ κοιμηθῇς, διὰ νὰ μὴ περιβαραίνωμεν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. Ὁ δὲ Ἰσαὰκ ὑπῆγε καὶ ἐκοιμήθη εἰς τὸ στῶμα του· καὶ ἔρριξεν ὁ Θεὸς τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἰσαὰκ, ἀπάνω εἰς τὸν ὕπνον του, εἰς τὴν τρίτην ὥραν τῆς νυκτός, καὶ εἶδεν ὄραμα φοβερόν καὶ ἐξύπνισε παρευθὺς, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ κρεβάτι τοῦ πατρὸς του, ἐκεῖ ὅπου ἐκοιμᾶτον μετὰ τὸν ἀρχάγγελον Μιχαήλ, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐκρεμάσθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ πατρὸς του, κλαίων καὶ ὀδυρόμενος. Λέγει δὲ ὁ Ἀβραάμ πρὸς αὐτόν· εἰπέ μου, τέκνον μου, τί εἶδες εἰς τὸ ὄνειρόν σου νὰ ἀκούσω, τί λύπην ἔχεις καὶ ἥλθες κλαίωνντας εἰς ἐμέ; Ὁ δὲ Ἰσαὰκ εἶπεν· ἐγώ, πάτερ μου, εἶδα, ὅτι πῶς εἶχα εἰς τὴν κεφαλὴν μου ἐπάνω τὸν ἥλιον καὶ τὸ φεγγάρι, καὶ οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου με ἐφώτιζαν, καὶ εἶχα χαρὰν μεγάλην· καὶ τότε εἶδα καὶ ἦλθεν ἓνας ἄνθρωπος φωτοφόρος, καὶ ἐκατέβην ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ ἐπῆρε τὸν ἥλιον ἀπὸ τὴν κεφαλὴν μου καὶ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ἐγὼ δὲ ἐλυπήθηκα μεγάλως, ὅπου μοῦ ἐπῆρε τὸν ἥλιον· καὶ ἐπαρκαλέσά τον πολλὰ νὰ μοῦ τὸν ἀφήσῃ, καὶ δὲν ἤθελεν, μόνον εἶπεν με ὁ φωτοφόρος ἐκεῖνος ἄνθρωπος· ἄφες αὐτόν, ὅτι θέλω νὰ τὸν ὑπάγω εἰς τὸν βασιλέα τῶν ἀπάντων καὶ τὸν χρειάζεται· καὶ οὕτως ἐπῆρε τὸν ἥλιον καὶ μόνον ταῖς ἀκτῖνες του ἄφησεν εἰς ἐμένα. Τότε ὁ ἀρχιστράτηγος Μιχαήλ, ὡσὰν ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσαὰκ, εἶπεν πρὸς τὸν Ἀβραάμ· τὸ ὄνειρον τοῦ υἱοῦ σου τοῦ Ἰσαὰκ; Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπε· παρακαλῶ σε, κύριέ μου, ἐξήγησέ το. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος εἶπεν· ὁ μὲν ἥλιος, ὅπου εἶδεν ὁ υἱός σου, εἶσαι ἐσὺ ὁ πατέρας του, τὸ δὲ φεγγάρι εἶναι ἡ Σάρρα, ἡ μητέρα του, καὶ οἱ ἀκτῖνες του εἶναι ὁ υἱός σου Ἰσαὰκ, ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ φωτοφόρος ὅπου ἦλθεν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς εἶμαι ἐγώ, ὅπου ἦλθα ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, διὰ νὰ ἀκούσης τὸ πρόσταγμα του, νὰ ἔλθῃς νὰ ὑπᾶμεν, καθὼς ὅρισεν ὁ Θεὸς καὶ πλάστης σου· καὶ νὰ ἡξεύρης, δίκαιε Ἀβραάμ, πῶς μέλλεις νὰ ἀφήσης ἐτούτην τὴν πρόσκαιρον ζωὴν καὶ μέλλει νὰ ὑπάγῃς εἰς ζωὴν αἰώνιον, πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πλάστην σου. Τότε, ὁ Ἀβραάμ ἀκούοντας τοὺς λόγους τούτους, ἐφώνησε μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ εἶπεν· ὦ θαῦμα, θαυμάτων καινότερον, ὅπου ἀκούω· τὸ λοιπὸν ἐσὺ θέλεις νὰ πάρῃς τὴν ψυχὴν μου; Τότε ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχάγγελος εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀρχιστράτηγος Κυρίου ὁ Μιχαήλ, καὶ ἦλθα νὰ σοῦ εἰπῶ, πῶς εἶμαι ἀπεσταλμένος ἀπὸ αὐτόν, νὰ ἐλθῇς νὰ ὑπάγωμεν πρὸς ἐκεῖνον, κατὰ τὸ πρόσταγμα του τώρα, καθὼς με ἐκάλεσεν· καὶ νὰ ἡξεύρης πῶς θέλεις νὰ ἀποθάνῃς βέβαια. Εἶπε δὲ ὁ Ἀβραάμ· τώρα ἐγνώρισα πῶς εἶσαι ἄγγελος Κυρίου καὶ ἀπεστάλης νὰ λάβῃς τὴν ψυχὴν μου, ὅμως ἐγὼ δὲν σοῦ δίδω τὴν ψυχὴν μου

μόνην, ἀλλὰ θέλω νὰ σοῦ ἀκολουθήσω τὸ κορμί μου, νὰ ἰδῶ ὅλην τὴν οἰκουμένην καὶ ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ κόσμου.

VIII-IX. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος, ἀκούωντας τούτους τοὺς λόγους ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, ἔγινεν ἄφαντος καὶ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐστάθην ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, καὶ εἶπεν· Κύριε, ὁ φίλος σου ὁ Ἀβραάμ, λέγει, πῶς δὲν μοῦ δίδει τὴν ψυχὴν του μόνην, ἀλλὰ θέλει νὰ μοῦ ἀκολουθήσῃ μετὰ τὸ κορμί του, νὰ ἰδῇ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ ὅλα του τὰ ποιήματα καὶ τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἰδῇ ταῖς ψυχαῖς πῶς ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὰ οὐράνια. Ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον· Ὑπαγε καὶ ἔπαρε νεφέλην ἀγγέλους, καὶ ἔπαρε τὸν φίλον μου τὸν Ἀβραάμ μετὰ τὸ ἄρμα τὸ χερουβικόν, καὶ ἀνέβασέ τον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, μετὰ ἑξήντα ἀγγέλους. Καὶ πάραυτα ἦλθε μία νεφέλη ἀγγέλων μετὰ τὸ ἄρμα τὸ χερουβικόν καὶ ἐπῆραν τὸν Ἀβραάμ ἐκείνην τὴν ὥραν.

X. Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀνεβαίνοντας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδεν ἀνθρώπους, ὅπου ἐλαλοῦσαν ὄργανα· καὶ θεωρεῖ κάτω εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς μὲν μερικοὺς τόπους ἐκαταδικάζονταν καὶ ἄλλοι ἔκλαιαν, ἄλλοι πάλιν ὀδύρονταν τοὺς ἀπεθαμένους καὶ τοὺς ὑπῆγαιναν νὰ τοὺς θάψουν· καὶ ὅλα ὅσα ἐγίνονταν εἰς τὸν κόσμον ὅλα τὰ εἶδεν, πονηρά τε καὶ ἀγαθὰ· εἶδε δὲ καὶ ἀνθρώπους φοβεροὺς ὅπου ἐβαστοῦσαν σπαθία ἡκονισμένα καὶ ἐρώτησε τοὺς ἀγγέλους, ποῖοι εἶναι αὐτοί. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχάγγελος εἶπεν· αὐτοὶ εἶναι οἱ κλέπτες ὅπου κάμνουν φόνους καὶ κόπτουν καὶ ρίχνουν καὶ ἀρπάζουν. Καὶ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· κύριε, ἐπάκουσόν μου, καὶ πρόσταξε νὰ εὐγοῦν θηρία ἀπὸ τὸν δρυμῶνα καὶ νὰ τοὺς φάγουν. Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ εὐγῆκαν θηρία καὶ τοὺς ἔφαγαν. Καὶ πάλιν, εἶδεν ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἐπόρνευαν μετὰ γυναικῶν, καὶ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· ὡς ἀνοίξῃ ἡ γῆ νὰ τοὺς καταπίῃ· καὶ ἐσχίσθῃ ἡ γῆς παρευθὺς καὶ τοὺς ἐκτάπιεν. Καὶ εἶδεν ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἔκλεπτον ὁσπῆτια, καὶ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· κύριε, στείλε πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ νὰ τοὺς κατακαύσῃ· καὶ πάραυτα ἦλθε πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς κατέκαυσεν. Τότε ἦλθε φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἶπεν· ἔπαρε τὸν φίλον μου τὸν Ἀβραάμ, ὃ ἀρχιστράτηγε, διὰ νὰ μὴν ἴδῃ ὅλην τὴν οἰκουμένην καὶ ὅσους ἁμαρτάνουν, διὰ νὰ μὴν ἀπολέσῃ αὐτούς, ὅτι ἐγὼ δὲν τοὺς ἀπώλεσα, ἀλλὰ τοὺς καρτερῶ διὰ νὰ μετανοήσουν.

XI. Καὶ ἔτιζεν ἐπῆραν τὸν Ἀβραάμ οἱ Ἄγγελοι καὶ τὸν ἀνέβασαν ὥς εἰς τὸν πυλῶνα τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἶδεν ἐκεῖ τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν· καὶ εἶδεν μίαν πόρταν, ἣ ὅποια εἶχε δύο στράταις· ἡ μία ἦταν στενὴ καὶ ἡ ἄλλη πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος· ἔξωθεν δὲ τῆς πόρτας ἐκείνης ἐκάθετον ἓνας ἄνθρωπος ἀστραπόμορφος εἰς ἓνα θρονίον ὁλόχρυσον καὶ τὸ βλέμμα τοῦ ἀνδρὸς ἦταν φοβερόν· καὶ εἶδεν ἄλλους ἀγγέλους ὅπου ἔδερναν ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ μὲν τὴν στενὴν στράταν καὶ τεθλιμμένην ἔρχονταν ὀλίγαι ψυχαί, ἀπὸ δὲ τὴν

πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον ἔρχονταν πολλαί· καὶ ἐκείναις ὅπου ἔρχονταν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν στράταν καὶ εὐρύχωρον ταῖς ἐπιανεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὰ μαλλιά καὶ ἀπὸ τὰ γένεια καὶ ταῖς ἔρριχεν κάτω εἰς τὸν ἄδην· καὶ ὅταν ἔβλεπεν ψυχὴν ὅπου ἦρχετον ἀπὸ τὴν στενὴν στράταν καὶ τεθλιμμένην, ἐχαίρετο καὶ εὐφραίνετον· καὶ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· ἄραγε τί θέλει νὰ εἶναι ἐτοῦτο τὸ πρᾶγμα ὅπου βλέπω, ἡγουν ὅποια ψυχὴ ἔλθει ἀπὸ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην στράταν χαίρεται εἰς αὐτὴν καὶ εὐφραίνεται καὶ σηκώνεται μὲ μεγάλην χαρὰν ἀπὸ τὸν θρόνον καὶ τὴν προὔπαντᾷ καὶ τὴν παίρνει εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὅποια δὲ ἔρχεται ἀπὸ τὴν πλατεῖαν στράταν καὶ εὐρύχωρον, τὴν ἀρπάζει μὲ μεγάλην ὀργὴν καὶ θυμὸν ἀπὸ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς καὶ τὴν ρίχνει εἰς τὸν ἄδην. Λέγει του ὁ ἀρχιστράτηγος· ὦ δίκαιε, Ἀβραάμ, αὐτὸς ὁ ἀστραπόμορφος ἄνδρας ὅπου κάθεται εἰς τὸ χρυσὸν θρονίον εἶναι ὁ πρωτόπλαστος ἄδάμ· καὶ βλέπει τὸν κόσμον ὅπου ἐγεννήθησαν ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ὅσους ἔλθουν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν στράταν καὶ εὐρύχωρον, ἡξεύρει πῶς εἶναι ἁμαρτωλοὶ καὶ κακοὶ ἄνθρωποι, καὶ μέλλει νὰ κολασθοῦν, καὶ ὀδύρεται καὶ κλαίει καὶ ἀρπάζει ταῖς μὲ μεγάλον θυμὸν καὶ λύπην ρίχνωντάς τες κάτω εἰς τὸν ἄδην· ἐκεῖναι δὲ ὅπου ἔρχονται ἀπὸ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην στράταν, ἡξεύρωντας πῶς μέλλει νὰ ὑπάγουν εἰς ζωὴν αἰώνιον, χαίρεται καὶ εὐφραίνεται καὶ σηκώνεται καὶ τὴν προὔπαντᾷ καὶ δέχεται τὴν εἰς ταῖς ἀγκάλας του.

XII. Βλέπει πάλιν ὁ Ἀβραάμ ἀνάμεσα εἰς ἐκείναις ταῖς πόρταις καὶ κάθεται ἄλλος ἄνθρωπος ἡλιόμορφος εἰς ἓνα ὀλόχρυσον θρονίον, καὶ ἐμπροσθεν αὐτοῦ εἶχε τράπεζαν ὠραιοτάτην καὶ ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν ἐκείνην ἦτο καλαμάρι καὶ κοντύλια καὶ μελάνην, καὶ ἦτον ἓνα βιβλίον τὸ χόντρος του πῆχες ἕξη, καὶ τὸ μάκρος του πῆχες δέκα καὶ ἐβαστοῦσαν το δύο ἄγγελοι· ἦτον δὲ καὶ ἄλλος ἄγγελος φωτεινὸς καὶ ἐβάσταν ἓνα ζύγι· καὶ ἓνας ἄγγελος φωτεινὸς ἐκάθετον εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ζυγίου, εἰς τὴν ζερβὴν μερέαν ἐστέκετον ἄλλος ἄγγελος ἀνελεήμονας ὡσὰν φονέας, καὶ ἐκράτειεν τρουμπέτταν καὶ μέσα εἰς ἐκείνην τὴν τρουμπέτταν ἦτον ἀποκοιμισμένοι ὅπου ἐδοκίμαζε τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ τοὺς δικαίους. Καὶ ὁ μὲν ἄνδρας ὅπου ἐκάθετον εἰς τὸ δεξιὸν μέρος ἦτον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐβοήθα τοὺς δικαίους, ὁ δὲ ὅπου ἐστέκετον εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἦτον διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκεῖνος ὁ ἄγγελος ὅπου ἐβάστα τὸ ζύγι, ἐζύγιαζεν τὰς ψυχάς, καὶ εἰ μὲν ἡ ψυχὴ ἔκαμε περισσότερα ἔργα καλὰ, καὶ ὀλιγώτερα ἀπὸ τὰ κακὰ, ἐβάρε κάτω τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ζυγίου, καὶ τὴν ἔπαιρνε ὁ φωτοφόρος ἄγγελος, εἰ δὲ καὶ εἶχε περισσότερα ἔργα κακὰ, ἀπὸ τὰ καλὰ, ἐβάρε τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ ζυγίου, καὶ τότε τὴν ἔπαιρνε ὁ ἀνελεήμων ἐκεῖνος ἄγγελος. Τότε εἶπεν ὁ Ἀβραάμ πρὸς τὸν ἀρχάγγελον· τί εἶναι αὐτό, κύριέ μου, ὅπου βλέπω; Λέγει ὁ ἀρχιστράτηγος πρὸς τὸν Ἀβραάμ· αὐταῖς εἶναι οἱ κρίσεις καὶ οἱ ἀνταπόδοσαι. Εἶδε δὲ τότε πάλιν ὁ Ἀβραάμ τὸν ἄγγελον ὅπου ἄνοιγε τὸ βιβλίον ἐκεῖνο,

καὶ ἔβλεπε ταῖς ἁμαρτίαις τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ταῖς δικαιοσύναις τῶν δικαίων· καὶ ἦσαν μερικὰ γράμματα ἐσβησμένα, ὅσους ἐμειανόησαν, ἐκείνων δὲ ὁποῦ δὲν ἐμετανόησαν τὰ εὑρίσκε γεγραμμένα.

XIII-XIV. Καὶ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· τίς εἶναι αὐτὸς ὁ κριτὴς ὁ πανθαύμαστος, καὶ ποῖοι εἶναι αὐτοὶ ὁποῦ γράφουν, καὶ ποῖος εἶναι ὁ ἡλιόμορφος ἄγγελος ὁποῦ βαστᾷ τὸ ζύγιον; Καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιστράτηγος πρὸς τὸν Ἀβραάμ· αὐτὸς εἶναι ὁ δίκαιος Ἀβελ, ὁποῦ κάθεται εἰς τὸ θρονίον τὸ χρυσόν, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀδάμ, τὸν ὁποῖον ἐσχότωσεν ὁ ἀδελφός του ὁ Κάϊν· καὶ κάθεται καὶ κρίνει ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ ἐξετάζει δικαίους καὶ ἁμαρτωλοὺς, διότι εἶπεν ὁ Θεός· ἐγὼ δὲν δικαίωνω κανένα, μόνον πᾶσα ἀνθρωπος ὑπὸ ἀνθρώπου κριθῆσεται, καὶ τοῦ ἔδωσεν ὁ Θεὸς χάριν νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον ἕως τῆς δευτέρας παρουσίας· καὶ τότε γίνεται κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις ὁποῦ θέλει νὰ κρίνῃ ὁ Θεὸς τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, καὶ οἱ δύο ἄγγελοι εἶναι ἁμαρτίας καὶ δικαιοσύνης· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κρατεῖ τὸ ζύγι εἶναι τῶν δικαίων ἀνθρώπων ὁ δίκαιος κριτὴς καὶ ἄγγελος, καὶ ζυγιάζει τὰς ἁμαρτίας καὶ τὰς δικαιοσύνας· καὶ οἱ μὲν δίκαιοι σῶζονται, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ κολάζονται· καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ ἁμαρτωλὸς περισσότερα ἔργα κακὰ ἀπὸ τὰ καλὰ κολάζεται, ὁμοίως καὶ ὁ δίκαιος ἀπὸ τὰ καλὰ του ἔργα σῶζεται. Τότε εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· ἄς κάμωμεν προσευχὴν καὶ διὰ τ' ἐκείναις ταῖς ψυχαῖς ὁποῦ ἔχασα ἀπὸ τὴν σκληρότητα τῆς κακογνωμίας μου. Καὶ οὕτως ἔκαμαν προσευχὴν καὶ ἤλθε φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἶπεν· εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, δίκαιε Ἀβραάμ, καὶ ἐσώθησαν καὶ ἐκεῖναις αἱ ψυχαῖς ὁποῦ ἀπώλεσες.

XV. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐπάρετε τὸν Ἀβραάμ εἰς τὸ ὀσπήτι του, ὅτι ἔφθασε τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, νὰ κάμῃ διαθήκην εἰς τὰ πράγματά του, καὶ νὰ πάρῃς τὴν ψυχὴν του νὰ τὴν φέρῃς ἐδῶ. Καὶ οὕτως τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸ ὀσπήτι του καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν κλίνην του. Τότε, ὡς τὸν εἶδεν ἡ γυναῖκα του ἡ Σάρρα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἡγουν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ εἶπεν· εὐχαριστῶ σε, αὐθέντη μου, ὁποῦ ἔφερες τὸν αὐθέντην μου γερόν, καὶ ὅτι μᾶς ἐφάνη καὶ μᾶς τὸν ἐπῆρες. Ἦλθε δὲ καὶ ὁ υἱὸς του καὶ περιεπλήχθη εἰς τὸν τράχηλόν του. Τότε λέγει ὁ ἀρχάγγελος, πρὸς τὸν Ἀβραάμ· ἰδοὺ ἡ γυνὴ σου καὶ τὰ παιδία σου, καὶ κάμε διαθήκην ὅτι θέλω νὰ σὲ πάρω, διότι ἔσωσεν ὁ καιρὸς σου νὰ ὑπάγῃς πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον· ὁ Θεὸς σὲ τὸ εἶπεν, ἡ ἐσὺ τὸ λέγεις; Καὶ ὁ ἄγγελος εἶπεν· ὁ Θεὸς μὲ ἀπέστειλεν καὶ εἶπεν με νὰ πάρω τὴν ψυχὴν σου. Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπεν· ἐγὼ τὸν Θεὸν καὶ πλάστην τῶν ἀπάντων προσκυνῶ καὶ δοξάζω τον, ὅμως ἐσένα δὲν σὲ ἀκολουθῶ. Τότε ὁ ἀρχιστράτηγος πάλιν ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ εἶπεν· Κύριε, τὸ θέλημά σου ἐποίησα εἰς τὸν φίλον σου τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἔδειξά του τὰ πάντα, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τὰ ποιήματα, καὶ πάλιν λέγει· δὲν θέλω νὰ σοῦ ἀκολουθήσω,

XVI. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· κάλεσόν μου τὸν θάνατον τὸν ἀγριώτατον. Καὶ ὑπῆγεν ὁ ἀρχιστράτηγος μετὰ φόβου πολλοῦ καὶ τὸν ἔφερεν. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν θάνατον· κρύψαι τὴν ἀγριότητά σου, καὶ ὕπαγε νὰ μοῦ φέρεις τὸν φίλον μου τὸν Ἀβραάμ, καὶ προσέχου νὰ μὴν τὸν φοβήσης, μόνον μὲ ἱλαρότητα καὶ μὲ μαλακότητα. Καὶ ὁ θάνατος τότε ἐνδύθη στολὴν λαμπράν καὶ ἔκαμεν ὄψιν ἡλιόμορφον καὶ ἦλθεν εἰς τὸν δίκαιον Ἀβραάμ καὶ εὗρισκέν τον, ὁποῦ ἐκάθετον εἰς τὴν κρύαν βρύσιν, εἰς ἕνα δένδρον ὑποκάτω, καὶ ἐβάστα τὸ σιαγόνι του, μὲ τὸ χέρι του, λυπημένος, ὁποῦ ἀπαντέχαινε τὸν ἀρχάγγελον καὶ μόνον ὅτι ἤκουσεν εὐωδίαν εὐμορφὴν ἐθάρρειε πὼς εἶναι ὁ ἄγγελος. Καὶ ὁ θάνατος, θεωρῶντας τὸν Ἀβραάμ, ἔπεσε καὶ ἐπροσκύνησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν· χαίροις, τιμιώτατε Ἀβραάμ, δικαία ψυχή. Λέγει του ὁ Ἀβραάμ· χαίροις καὶ ἐσὺ τιμιώτατον καὶ ὠραιότατον φλάμπουρον, ἐνδοξότατε, ἀνθρώπε θαυμαστέ, πόθεν ἦλθες πρὸς ἡμᾶς καὶ ποῖος εἶσαι; Λέγει του ὁ θάνατος· ἐγὼ εἶμαι τὸ πικρὸν ποτήριον τοῦ θανάτου. Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπε· καὶ ἐσὺ εἶσαι εὐμορφος καὶ λάμπεις ὥς τὸ φῶς καὶ πῶς λέγεις πῶς εἶσαι ὁ θάνατος; Καὶ πάλιν εἶπεν ὁ θάνατος· ἐγὼ εἶμαι τὸ πικρὸν ποτήριον τοῦ θανάτου. Λέγει του ὁ Ἀβραάμ· καὶ τί γυρεύεις ἐδῶ; Καὶ εἶπεν ὁ θάνατος· διὰ τὴν ἀγίαν σου ψυχὴν ἦλθα. Λέγει του ὁ Ἀβραάμ· δὲν σὲ ἀκολουθῶ. Καὶ ὁ θάνατος ἐσιώπησεν.

XVII-XIX. Τότε ἦλθεν ὁ Ἀβραάμ εἰς τὴν κλίνην του νὰ κοιμηθῇ, καὶ ἦλθεν καὶ ὁ θάνατος κατόπι σιμά του. Λέγει του ὁ Ἀβραάμ· ὕπαγε ἀπ' ἐδῶ, ὅτι θέλω νὰ κοιμηθῶ ὀλίγον. Καὶ ὁ θάνατος εἶπεν· ἐγὼ δὲν ἀποχωρίζω ἀπὸ τ' ἐσένα, ἕως νὰ λάβω τὴν ψυχὴν σου. Καὶ λέγει ὁ Ἀβραάμ· παρακαλῶ σε νὰ μοῦ εἰπεῖς, τοιοῦτος δείχνεις εὐμορφος εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν τοὺς παίρνεις; Καὶ ὁ θάνατος εἶπεν· οὐχὶ δίκαιε Ἀβραάμ, μόνον εἰς τὴν ἀγιόσύνην σου ἦλθα τοιοῦτος γλυκὺς καὶ εὐμορφος, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς ὑπάγω μὲ πολλὴν ἀγριότητα. Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπεν· δεῖξε μου τὴν ἀγριότητά σου, μὲ τὴν ὁποῖαν ὑπάγεις καὶ παίρνεις τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ θάνατος ἐγδύθη τὴν στολὴν τὴν ἡλιόμορφην καὶ ἐφάνη ἡ μορφή του ἡ τυραννικὴ· καὶ ἦτον ζοφερὰ καὶ γεμάτη πάσης κακίας καὶ ἀγριότητος, μὲ δρακόντων κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ πρόσωπα δεκατέσσαρα, ἄλλο φωτιά, ἄλλο ἀπὸ λεοντάρι καὶ ἄλλο ἀπὸ σπαθιά, καὶ ἄλλο ἀπὸ πάσης γενεᾶς θηρίων καὶ δρακόντων καὶ πάσης γενεᾶς θανάτου γεμᾶτος. Καὶ ὡσὰν τὸν εἶδεν ὀλιγοθύμησεν καὶ εἶπεν· ἀγριώτατε θάνατε καὶ πικρέ, εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἔτζη φαίνεσαι; Λέγει του ὁ θάνατος· καὶ ἔτζη καὶ περισσότερα. Λέγει του ὁ Ἀβραάμ· ὕπαγε ἀπ' ἐμοῦ, διότι θέλω νὰ κοιμηθῶ ὀλίγον, ὅτι μὲ ἦλθε λιγούρια, ὡσὰν εἶδα τὴν ἀγριότητά σου. Καὶ ὁ θάνατος εἶπεν· δὲν χωρίζω ἀπὸ ἐσένα, ἕως νὰ λάβω τὴν ψυχὴν σου. Καὶ ὁ Ἀβραάμ ἀγρίωσεν τὸ βλέμμα του καὶ εἶπεν· ἤξευρε πῶς δὲν σὲ ἀκολουθῶ. Ὁ δὲ θάνατος εἶπεν· ἐγὼ εἰς τοὺς ἐπτὰ αἰῶνας βασιλεύω καὶ διὰ σοῦ ἔδειξα, καὶ ἐπτὰ κεφαλὰς δρακόντων μὲ πρόσωπα πυρὸς, καὶ ὅλους τοὺς κατεβάζω εἰς

τὸν ἄδην, καὶ βασιλεῖς εἶναι καὶ ἄρχοντες, πτωχοὺς καὶ πλουσίους, δούλους καὶ ἐλευθέρους.

XX. Τότε λέγει τοῦ ὁ Ἀβραάμ· παρακαλῶ σε, θάνατε, νὰ μοῦ εἰπεῖς, ποῖος εἶναι ὁ ἀόρατος θάνατος ὅπου δὲν φαίνεται; Καὶ εἶπεν ὁ θάνατος· ἐβδομήντα δύο θάνατοι εἶναι, μόνον ἀκολουθεῖ μοι νὰ ὑπᾶμεν. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Ἀβραάμ τὸν υἱόν του τὸν Ἰσαάκ καὶ ἦλθεν, ἔπεσε δὲ εἰς τὸν τράχηλον τοῦ πατρὸς του κλαίων καὶ ὀδυρόμενος, ὁμοίως καὶ ἡ γυναῖκα του ἡ Σάρρα ἦλθεν καὶ αὐτή, καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀνδρός της, ὀδυρομένη καὶ κλαίουσα, ὁμοίως καὶ οἱ δοῦλοι καὶ αἱ δοῦλαι ἔκλαιον. Τότε ὁ Ἀβραάμ, ὡς εἶδε τὸν υἱόν του καὶ τὴν γυναῖκα του κλαίουσιν, ἔκλαυσε καὶ αὐτός, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐλόγησεν τὸν υἱόν του τὸν Ἰσαάκ καὶ εἶπεν· ὁ Θεός, ὅπου ἔπλασε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ κτίσματα, ὁράτά τε καὶ ἀόρατα, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, αὐτὸς σὲ εὐλόγησε καὶ εἶπεν· πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου. Καὶ ἐπαρήγγειλεν αὐτῷ λέγων· κάμε, υἱέ μου, νὰ εἶσαι φιλόξενος, ὡσάν ἡμουν καὶ ἐγώ, καὶ νὰ εἶσαι ὑπήκοος εἰς τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ προστάγματα τοῦ πλάσαντός σε Θεοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἔκαμεν διαθήκην εἰς τὰ πράγματά του καὶ ἔγραψε τὸ ἰδιοθέσιον τοῦτο, καὶ ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσεν ἀπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. Ἐφίλησε δὲ ὁ Ἰσαάκ τὸ χέρι του καὶ ἔλαβε τὴν εὐχὴν του. Καὶ εἶπεν ὁ θάνατος πρὸς τὸν Ἀβραάμ· φίλησε τὸ χέρι μου. Καὶ ἔκαμεν ὁ Ἀβραάμ νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι του, καὶ ἐκύλλησεν ἡ ψυχὴ του εἰς τὸ χέρι του. Καὶ πάρατα* τὴν ἐπῆρεν ὁ ἀρχιστράτηγος Μιχαήλ, μετὰ πλήθους ἀγγέλων. Καὶ ἐπῆραν τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπὸ τὰ Σόδομα καὶ ἔφεραν τὸ κορμί του εἰς τὴν κρύαν βρύσιν. Καὶ τότε οἱ ἅγιοι ἄγγελοι ἀνέβασαν τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ψυχὴν εἰς τὸν οὐρανόν.

* προφανῶς «πάραυτα».